

Berki Vivien

jogballgató (PTE ÁJK), az ÓNSZ alelnöke

Kiskorúak, mint a szexuális bűncselekmények és az emberkereskedelem sértettjei – kitekintés a bírói gyakorlatra*

I. Bevezető gondolatok

A kiskorúak a társadalom azon tagjai, akik az egyik legnagyobb védelemben részesülnek – legalábbis a legtöbb ember ezt feltételezi minden bizonnyal. A jog hiába próbálja fejlődésüket óvni, a gyakorlat és a valóság sajnos sokszor sokkal zordabb, mint mi azt hisszük. A híradókban, újságokban egyre többször jelennek meg olyan hírek bűncselekményekről, amelyeket gyermekek sérelmére követnek el. Ha ez nem lenne elég, a sérelmükre elkövetett szexuális bűncselekmények, továbbá az emberkereskedelem száma is növekvő tendenciát mutat, ez betudható annak is, hogy egyre több ügy kerül felszínre.

Az említett ügyek felszínre kerülése segítségül szolgálhat azon áldozatoknak, akik még nem mertek segítséget kérni, hogy megmutassák, igenis van lehetőségük kitörni abból a közegből és helyzetből, amelybe belekerültek, illetve, hogy sajnálatos módon nincsenek egyedül, másokkal is megtörténtek hasonló dolgok, amelyek után van esélyük változtatni és változni. Azáltal, hogy ezek az ügyek a bíróság elé kerülnek, lehetőséget kapunk betekinteni a háttérükbe, abba a folyamatba, amely eljuttatta őket odáig, hogy merjenek segítséget kérni, ezáltal pedig megállapításokat tudunk végezni az elkövetőkről, sértettekről, arról, hogy milyen társadalmi és élethelyzetben voltak, amikor a bűncselekményt megvalósították, illetve elszenveték.

Dolgozatom célja, hogy anonimizált bírósági határozatokon keresztül mutassa be a hazai joggyakorlatot a 2018-2022-es évekből. Mielőtt azonban erre rátérek, a gyermekbántalmazásról, a gyermekek kiszolgáltatott helyzetéről és az elkövetőkkel kapcsolatban fejezek ki pár gondolatot, bemutatva, hogy kutatásom során milyen összegző megállapításokat tudtam tenni a sértettekről és az elkövetőkről a jogesetek megvizsgálása után. A dolgozat utolsó felében pedig pár gondolat erejéig kitérek a Covid-19 hatására a bűncselekmények elkövetése kapcsán.

II.1. A bírói gyakorlattal kapcsolatos általános megjegyzések

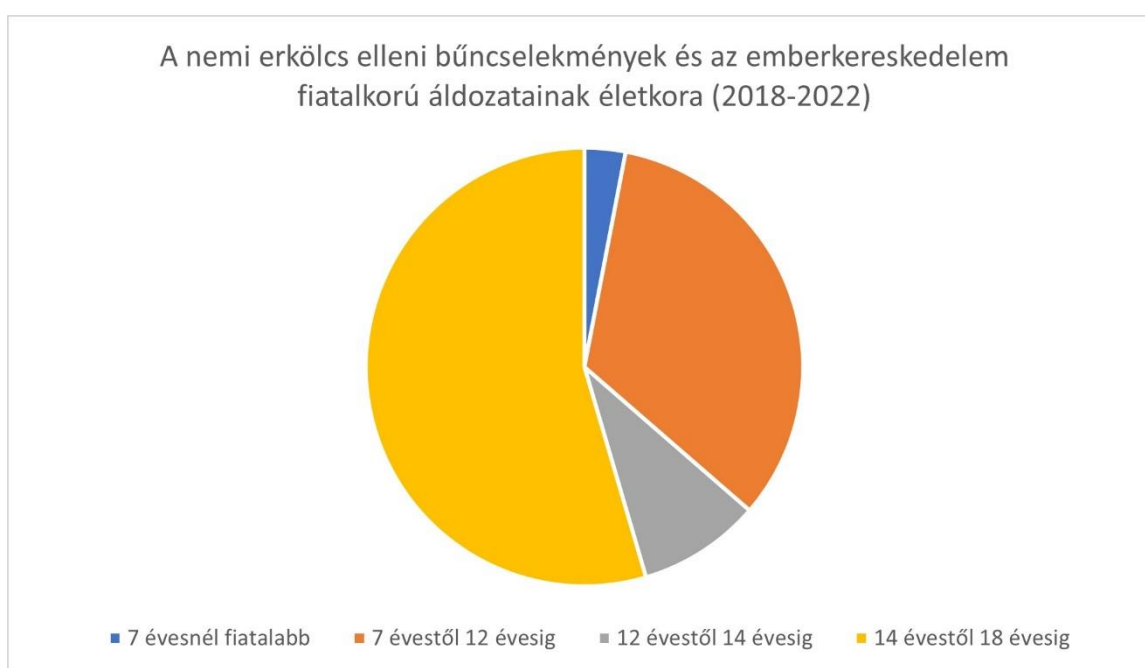
II.1.1. A sértettek

A gyermekek ellen elkövetett bántalmazások nagyon kis százaléka kerül bejelentésre, nyilvánosságra, annak ellenére, hogy ők tartoznak abba a korosztályba, amelyik a legnagyobb

* A dolgozat a 2023. évi Kozma Sándor Tudományos Pályázatra készült.

mértékben van kiszolgáltatott helyzetben. Egy 2011-es jelentés szerint az Európában élő gyermekek mintegy 10-20 százaléka szenved el a szexuális visszaélés valamelyik formáját. Az ellenük elkövetett bármely szexuális jellegű bűncselekmény tetten érése nehéz, ugyanis az esetek többségében nem érzik át az elkövető tevékenységének súlyát, túlságosan fiatalok ahhoz, hogy jogaikat érvényesíteni tudják, vagy ha ezeket mégis felismerik és esetleg segítséghez fordulnak, az általuk megkeresett szerv nem elég érzékeny az ilyesfajta panaszokra, gyakran nem tudja megfelelően kezelni ezeket.¹

Az általam vizsgált ügyekben a bírósági határozatokban megállapítható, hogy a bírósági határozatokban szereplő elkövetések passzív alanyai az esetek több mint felében tizennyolc év alattiak, ezen belül is a többségük tizennégytől tizennyolc éves korosztályba tartozik, a második leggyakoribb áldozattá válási életkor pedig a héttől tizenkét évesek. A gyermekáldozatok életkori statisztikáját 2018-tól 2022-ig a következő diagramon szemléltettem.

1. ábra: A nemi erkölcs elleni bűncselekmények és az emberkereskedelem fiatalkorú áldozatainak életkora a 2018-tól 2022-ig vizsgált anonimizált bírósági határozatok alapján

A diagram alapján azonban nem lehet teljes bizonyossággal levonni azt a következtetést, hogy a kisebb számú alanyi életkori csoportba tartozók sérelmére kevesebbszer követnének el bűncselekményt. A magyarázata ennek az imént említett okokban keresendő, hiszen egy 7 évesnél fiatalabb gyermek esetében nem beszélhetünk arról, hogy tisztában legyen a körülményeivel, ezeket felmérje és megtegye a kellő intézkedéseket. Nagyon gyakori az a helyzet, hogy hiába mesélik el

¹ A gyermekbántalmazásról. Alapvető Jogok Biztosa. AJB-2031/2011. <https://www.ajbh.hu/-/a-gyermekbantalmazasrol> (2024. 06. 06.)

felnőtteknek az átélt cselekményeket, ők vagy nem hisznek nekik és arra fogják, hogy biztosan valahol (például a televízióban) látta és csak kiszínezi a történetet a saját nézőpontjával, vagy az elkövető általi tagadást gondolják hihetőbbnek, hiszen egy felnőtt szavát könnyebb az igazságnak vélni, mint egy fiatal gyermekét. Fontos megállapítani, hogy a gyermekek nagyon sok esetben találnak ki különböző történeteket, viszont, ha azzal a céllal fordulnak egy felnőtthez, hogy a sérelmükre elkövetett szexuális visszaélésről beszéljenek,² akkor tudni kell, hogy akiket nem ért bántalmazás, azok nem rendelkezhetnek olyan információkkal, nem tudnák előadni élethűen az eseményeket, mint azok, akik ténylegesen átélték.³ A támogatás elmaradásával nemcsak elmulasztják megakadályozni, hogy további, akár súlyosabb cselekedetek is megtörténjenek, hanem egyidejűleg megkérdőjelezzik az áldozatoknál a segítségért fordulás lehetőségét, mivel részükről ez úgy tűnhet, hogy egyszer már megpróbálták és nem hittek nekik, akkor miért kéne többször próbálkozniuk. Ez magával vonhatja azt a következményt is, hogy az elkövetők általi, folytatólagos bűncselekményeknél egyre kevésbé fognak ellenállást tanúsítani a kiút meglétének hiánya miatt.

Megállapítható továbbá, hogy ezeknek a bűncselekmények a jelentős hányada nem egyszeri elkövetés után jutott a hatóságok tudomására, hanem legnagyobb többségük folytatólagosság eredménye. Ebből következik, hogy igen gyakran már a sértettek fiatal korában, akár 10 éves koruk előtt elkezdődnek a szexuális jellegű megnyilvánulások, akár egy simogatással, akár ilyen tartalmú megszólalásokkal. Ahogyan az áldozat idősödik, teste fejlődik, az elkövetőt annál jobban készíti súlyosabb jellegű cselekményekre, mint például a nemi szerv megérintése. Ez odáig is elfajulhat, hogy megpróbál sikeresen vagy sikertelenül a sértettel közöszülni. A gyermekeknek azonban a testük serdülésével párhuzamosan az értelmi, érzelmi szintjük is fejlődik, amely által jobban fel tudják mérni áldozati szerepüket, realizálni tudják, hogy amit tesznek és tettek velük korábban az nem egészséges, ezekkel összefüggésben pedig nagyobb eséllyel tudnak megfelelő segítséget keresni.

II.1.2. Az elkövetők

A kutatásom során vizsgált 60 büntetőügynek 77 elkövetője volt és mindegyikkel szemben elmarasztaló ítélet született. Az elkövetők legnagyobb többsége férfi volt, a nők csupán társtettesként, bűnsegédként vettek részt. A 77 főből csupán hárman végeztek egyetemi vagy főiskolai képzést, 28,5 százalék pedig valamilyen szakképesítéssel rendelkezett. Ami a foglalkozásukat illeti, nagy részük rendelkezett állással vagy alkalmi munkával, ezeken belül is a zöme fizikai jellegűt (például építkezés) végzett.

² Kovács Szilvia: Módszertani segédlet a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekekkel szembeni szexuális visszaélések eseteire. Budapest Főváros Önkormányzatának Módszertani Gyermekvédelmi Szakszolgálat, Budapest 2012. 8. o.: Bármilyen közvetlen vagy közvetett nemi kapcsolat, vagy szexuális tartalmú magatartás egy gyermek és egy erősebb gyermek, vagy egy felnőtt és gyermek között visszaélésnek tekintendő.

³ Kovács: i. m. 11. o.

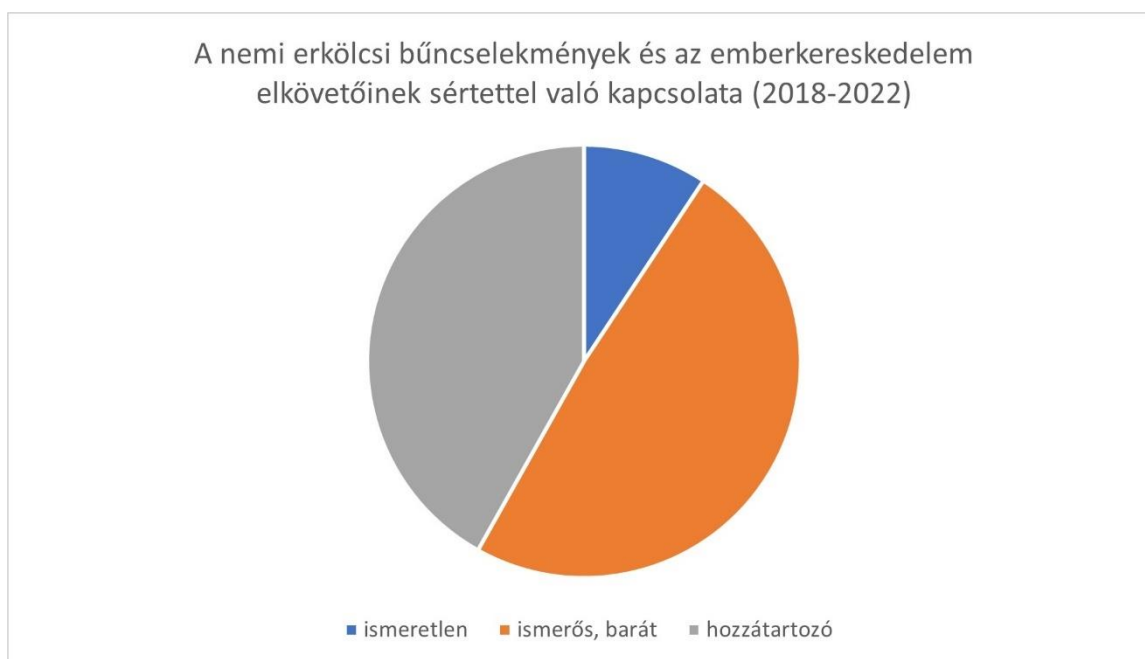
2. ábra: A nemi erkölcs elleni bűncselekmények és az emberkereskedelem elkövetőinek gyermekvállalással kapcsolatos statisztikája a 2018-tól 2022-ig vizsgált anonimizált bírósági határozatok alapján

A fenti diagramból kitűnik, hogy az elkövetők nagy részének (76,6%) legalább egy gyereke született, amikor a bírósági eljárás folyt, közülük is a többség már a bűncselekmény elkövetésekor szülőnek számított. Ez az adat megcáfolja azt a tévhitet, amely szerint az elkövetők sok esetben magányos, egyedülálló férfiak.⁴ A második jelzőt itt annyiban tartom relevánsnak, hogy összességében nézve a többségük csupán élettársi kapcsolatban állt, amely a hatóság tudomására jutása előtt vagy az eljárás alatt megszűnt. Jellemző ezekre a párkapcsolatokra, hogy problémákkal teli, sok esetben jár valamelyik fél bántalmazásával akár szóban, akár fizikailag.

Ami az elkövetők személyiségét illeti, a szakértői megállapításoknak csupán kis hányada írja, hogy nem rendelkeznek semmilyen alulmaradással. A kutatásomból azt a következtetést vontam le, hogy az elkövetők igen magas arányban rendelkeznek olyan személyiségzavarral, amelyből levezethető az erőszakos cselekedetük, azonban a kóros elmeállapot szintjét egyik sem érte el. Intelligencia színvonaluk vagy az iskolázottságuknak megfelelő vagy a normál intelligencia övezet alsó határán húzódik meg. Sokszor személyiségükből fakadóan nehezen képesek mások vágyainak, érzéseinek a megértésére, örömeiv vezérli őket, indulati életükre jellemző az éretlenség, impulzivitás és a labilitás. Erkölcsi tekintetben a lazább fékrendszer, etikai normák hiányossága gyakran előkerül,

⁴ Gyermekek elleni szexuális visszaélés. NANE. https://nane.hu/wp-content/uploads/0311_muszaj_kiadvany_web.pdf (2024. 06. 10.) 4. o.

szexuális jellegű viszonyulásuknál a dominanciát és a bizarr szextendenciákat állapították meg. Azoknál, akik tizenkettedik életévüket be nem töltöttekkel szemben követtek el bűncselekményt, le lehetett vonni azt a következtetést, hogy a személyiségük fejlődéséből fakadóan serdülőkort el nem érő személyek iránt éreztek vonzalmat.

3. ábra: Az elkövetők kapcsolata a sértettekkel a 2018-tól 2022-ig vizsgált anonimizált bírósági határozatok alapján

Az ábráról leolvasható, hogy a másik tévhitnek, amely szerint az elkövetők nem állnak kapcsolatban az áldozatukkal,⁵ sincs alapja, ugyanis legnagyobb százalékban az elkövetés előtt már ismerték egymást vagy hozzátartozói minőségben álltak. Pontosan azért veszélyesek ezek a bűncselekmények, mert a sértett vagy gondviselője megbízik az elkövetőben: mert családtag, mert közeli ismerős, barát stb.; illetőleg, ha ki is derül az eset, akkor nem hisznek a sértettnek, mert „az a személy nem ilyen”, vagy szégyellik azt, így vonakodnak a hatósághoz fordulni.⁶ Az ismeretség tekintetében egy nagyobb hányad az interneten talált rá egymásra, valamilyen közösségi oldalon, társkeresőn vagy szexpartnerkeresőn. Az internetes ismerkedés egyik fajtájaként kell szólnom a *cyberexploitationról*, amely során a fiatalok iránt szexuálisan érdeklődő felnőttek az online térben való kommunikációt használják fel az áldozatkereséshez. A szokásos bemutatkozások után olyan irányba terelik a beszélgetést, amely során a gyermekek szexuális irányultságával és ismeretével

⁵ Gyurkó Szilvia: 10 gyakori tévhit a szexuális erőszakról – és a valóság. Yelon. <https://yelon.hu/szuloknek/tevhitek-a-szexuális-erőszakról/> (2024. 06. 10.)

⁶ A Győri Törvényszék B.195/2017/45. számú ítélete

kapcsolatos információkat szereznek meg. Ahhoz, hogy ez jobban sikerüljön, valós életkorukat eltitkolva kamasznak vagy fiatal felnőttnek adják ki magukat, és igyekeznek rávenni az áldozatot, hogy az általuk elképzeltnek megfelelő magatartást tanúsítson. Ennek eredményeként az online térből a bűncselekmény áttérjed az offline térbe is, személyes találkozó keretében.⁷

Mind az ismerősi, mind a hozzátartozói minőség feltételezi, hogy a fiatalkorúval egy bizonyos fokú bizalmi kapcsolata legyen és ezt használja ki a cselekmény elkövetéséhez. A sértettek a köztük lévő viszony alapján nem feltételeznek hátsó szándékot az elkövető részéről, könnyebben nyílnak meg nekik és mondják el aggodalmaikat, félelmeiket. Mindezek magukkal vonják azt a következményt, hogy az áldozatok a későbbiekben nehezebben ismerkednek meg új emberekkel, a család védelmének fontosságát nem fogják érezni, hiszen az életükben egy meghatározó személy (apa, apának tekintett nevelőszülő, anya, anyának tekintett nevelőszülő) miatt kellett átélniük a traumatikus eseményeket. A hozzátartozói kapcsolat ezeken felül a bizonyítási eljárást is megnehezíti, ugyanis egyfelől az emberekben benne van az a remény, hogy a saját vagy nevelt gyermek sérelmére normális esetben senki nem követ el bűncselekményt, másfelől az elkövetők élni szoktak a vallomástétel megtagadási jogukkal, ami okán számos esetben a közvetett bizonyítékok állnak csak a bíróság rendelkezésére.⁸

II.1.3. A szexuális bűncselekmények következményei a gyermekekre nézve

A szexuális visszaéléseknek különböző következményei vannak az áldozatok életére nézve. Abban az esetben, ha nagyon fiatal korban egyszeri elkövetés történik, a gyermek nem feltétlen mutat változást a magatartásában, nincsenek szorongásos, zárkózott tünetei, az is megeshet, hogy érdeklődőbbé válik, például, ha orális szexre lett kényszerítve, akkor az ellenkező nem nemi szerve iránt. Számos gyermeknél poszttraumás stresszre utaló tünetek kerülnek a felszínre, például fél az emberek közeledésétől, a velük való bármilyen testi érintkezéstől. A szorongás, depresszió, önvádaskodás, frusztráltság is gyakran megjelenik a módszertani kutatások szerint.⁹ A bírósági határozatokban a sértettek körülményeinek leírásakor sok esetben fellelhetőek olyan megállapítások, hogy a bűncselekmény következményeként az érzelmi és személyiségfejlődésükben károsodást szenvedtek a gyermekek, a külvilágot sokszor fenyegetőnek találják, örömkészségük csökkent, kevésbé érdeklődnek az új dolgok iránt. A tünetek számos esetben nemcsak a pszichikumban kerülnek elő, hanem akár rémálom formájában is megjelenhetnek, amikor a gyermek újra átéli az ellene elkövetett cselekményeket, vagy testi kivetülésük is lehet, például

⁷ Köllő Dávid: A gyermekek szexuális kizsákmányolása a kibertér felhasználásával. *Belügyi Szemle* 2020/2. sz. 69-70. o.

⁸ Csiszmadiné Pethő Tímea: A kiskorúak sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények bizonyítási nehézségei a bírósági eljárásban – a készülő büntetőeljárásról szóló törvény tükrében. *Büntetőjogi Szemle* 2017/1. sz. 21. o.

⁹ Kovács: i. m. 14. o.

étkezési zavar következtében. Az sem ritka jelenség, hogy az átélt események hatásai csak évekkel később törnek a felszínre és a bírósági eljárás idején semmilyen nyomát nem mutatják annak, hogy szexuális bűncselekmények áldozatai lettek. Abban az esetben, ha a gyermek nem kap megfelelő kezelést a traumáinak feldolgozásához, végső módszerként az öngyilkosságot is megkísérelheti.

Fontos azonban megtenni azt a kijelentést, hogy megfelelő szakember segítségének igénybevételével a későbbiekben egészséges, teljes életet tudnak élni, akár a szexuális életük terén is, azonban ez egy hosszú gyógyulási folyamattal érhető csak el.

II.2. A bírói gyakorlat konkrét jogesetek tükrében

II.2.1. A folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntette a bírói gyakorlatban

Az első jogeset¹⁰ tényállása szerint a vádlott rendszeres látogatója volt annak a vendéglőnek, amelyben a sértett édesanyja kiségitőként dolgozott. A nő rendszeresen magával vitte a munkahelyére a kilenc, hat és öt éves gyerekeit, akikkel a vádlott rendszeresen beszélgetett, üdítőt vagy cukrot vásárolt nekik, a 9 éves sértettet számos esetben pedig elvitte a lakóhelyére, ahol az udvaron vagy a lakásban játszottak, gyakran két testvérével együtt. Ezen időszakban többször történt, hogy a kiskorú ott is aludt a vádlottnál. A sértett édesanyja is járt a lakásban, amiben semmi kivetnivalót nem talált, így nőtt a bizalma a férfi iránt. A sértett szilveszterkor, a bűncselekmény napján ismételten a vádlottnál aludt, ő átöltöztette pizsamába és együtt befeküdtek az ágyba. Nem sokkal később a kiskorút elkezdte simogatni, megfogta a nemi szervét, amihez oda is hajolt és a szájába vette. A sértett ellenkezése ellenére cselekményét nem hagyta abba, arra kérte, hogy a gyerek fogja meg az ő nemi szervét, amit a tiltakozás miatt maga a vádlott kényszerített rá, ezen kívül mást nem kellett csinálnia. Miután az eset megtörtént, a férfi arra kérte, hogy ne mondja ezt el senkinek, mert akkor börtönbe fog kerülni. A gyerek könnyörgése miatt az esti órákban visszavitte a dolgozó édesanyjához, akinek ugyan feltűnt gyermeke riadt arca, de a munka miatt visszaküldte a vádlotthoz. A történetek után a kiskorú mindig vonakodott elmenni hozzá, de édesanyja a vádlottnak megengedte, hogy elvigye napközben gyerekeit. Ezen alkalmakkor a férfi ismételten a sértett nadrágjába nyúlt és nemi szervét megfogva azt újból szopogatta, majd megkérte, hogy senkinek ne meséljen a történetekről. Minden alkalommal adott a sértettnek egy-egy ajándékot a kedveskedése jeleként, ami feltűnt az édesanyjának, ekkor kérdezett rá, hogy tett-e vele bármit az elkövető, ugyanis a vendéglőben már hallotta, hogy a férfit pedofilnak hívják.

A bíróság a tényállást a rendőrségi jelentések, igazságügyi pszichológus és elmeorvos szakértői vélemény, orvosi dokumentáció, iskolai jellemzés, kamerafelvételek, illetve tanúvallomások alapulvételével állapította meg. A pszichológus szakértő igénybevétele az ilyen

¹⁰ A Győri Törvényszék B.195/2017/45. számú ítélete

típusú büntetőügyekben igen gyakori, hiszen akkor, ha a szakember a kihallgatáson részt vesz, számos kérdésben tud segítséget nyújtani az eljárás vezetőjének, amelyek a későbbiekben fontos szerepet játszanak az eljárásban. Az egyik lényeges terület, ahol kiemelkedő jelentősége van a szakértői véleménynek, az a vallomások értékelése a vallomástevők személyiségének vizsgálatával.¹¹ Jelen ügyben a szakértő megállapította, hogy a gyermeket érzelmileg megviselték az átélt események, lelki sérülések alakultak ki nála, nehezen nyílt meg még előtte is. Személyiségét tekintve a sértett nem volt meseszövésszerű hajlamos, a történeteket élményszerűen adta át, nem talált olyan jeleket, amely a betanultságra utalt volna, ezért az általa előadottak elfogadhatóak, a sértetti vallomásra ítéleti tényállást lehetett alapítani.

A kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények esetében a tényállás megalapozott megállapítása azért nehézkes, mert tipikusan az eseményeknek nincsenek közvetlen tanúi, a gyermek állítása találja magát szembe a vádlott tagadó vallomásával.¹² Ez a helyzet található meg a jelen ügyben is, a vádlott következetesen tagadta azokat a pontokat, amelyek szerint bármilyen módon is közeledett volna a kiskorú felé. Védekezésében felhozta, hogy sokszor vigyázott már másoknak a gyerekeire is, valamint, hogy a sértettel ezek után is elment kerékpározni, ami szerinte bizonyítja a szavahihetőségét.

Az egyik lényeges szakértői megállapítás, amely alátámasztotta a kiskorú állítását, hogy amennyiben ezt csak kitalálta volna a sértett, akkor nem viselte volna meg ennyire, könnyebben tudott volna róla beszélni. Nem mutatta továbbá olyan gyerekeknek a képét, aki bármilyen oknál fogva elmondott volna egy kitalált történetet, amely nem történt meg vele. Az ilyen típusú eljárásokban előfordul, hogy a kiskorú sértett többszöri meghallgatásával ellentmondó vallomások születnek, azonban ezek nem feltétlen teszik szavahihetlenné a gyermeket, sok esetben ugyanis nem érzi át egy-egy elmondott részletnek a súlyát.¹³ Ebben az ügyben azonban a sértett következetesen ugyanazt mesélte el mind a szakértőknek, mind a tanúként kihallgatott édesanyjának. Ő elmondta, hogy szilveszter után a gyereke már csak a testvéreivel volt hajlandó átmenni a férfihoz, amely körülmény szintúgy nagy jelentőséggel bírt, hiszen le lehetett vonni a következtetést, hogy a sértett nem mert egyedül lenni a vádlottal.

A tényállásból egyértelműen megállapítható, hogy a sértett a vádlott felügyeletére volt bízva, így ezt minősítő körülményként kellett értékelni. Azáltal, hogy a sértett csak a 9. életévét töltötte be, a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére történő elkövetés is megállapítható volt a vádlott terhére. A bűncselekmény minősítése tekintetében a fentebb leírtakat idézném, amely szerint mivel nem érte el a gyermek a tizenkettedik életévét, illetve az elkövető a cselekményt

¹¹ *Csizmadiáné Pethő*: i. m. 22. o.

¹² Uo.

¹³ Uo.

erőszakkal hajtotta végre, ugyanis a gyermek minden alkalommal tiltakozott, ezért a szexuális erőszak megállapításának van helye. A Törvényszék végül a férfit bűnösnek mondta ki 1 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C törvény (továbbiakban: Btk.) 197. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott, a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő, a (4) bekezdés a) pontja szerint büntetendő tizenkettedik életévét be nem töltött, gondozása alatt álló személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak büntetében. Enyhítő körülményként értékelték, hogy büntetlen előéletű volt, illetve, hogy az egészségügyi állapota az elkövetés óta jelentősen megromlott. Ez utóbbit a bíróság nagy nyomatékkel értékelte, így a büntetési tétel középértékétől (10 év) a törvényi minimum irányába tért el, így 7 évben határozta meg a szabadságvesztés tartamát. További enyhítésül szolgált a vádlottnak, hogy a fegyházbüntetés helyett börtönben kell végrehajtani a büntetését.

A másik jogeset¹⁴ tényállása alapján a kiskorú 5 éves volt, mikor szülei elváltak, majd nem sokkal később édesanyja összeismerkedett a vádlottal, akivel össze is költöztek. Az elkövető kezdetektől fogva dominanciára törekedett a családban, előfordult, hogy a sértettet tetteleg is bántalmazta. A sértett még óvodába járt, amikor a vádlott elkezdett szexuálisan közeledni hozzá – az ágyra ültette, magát lemeztelenítette és nemi vágyának kielégítésére használta fel a gyerek száját. Az ilyen jellegű cselekményeket havonta ismételte meg a gyerekekkel, majd harmadik osztályos korától heti rendszerességgel magát a sértett akarata ellenére orálisan kielégítette és a kiskorú szájába ejakulált. Amikor a kiskorú betöltötte a tizenkettedik életévét, közösülésre kényszerítette rendszeresen, aminek eredményeként a sértett szűzhártyája többszörösen berepedt és hegesen gyógyult. Ezen cselekményekkor a sértett tiltakozott, megpróbált ellenállni, segítséget kérni, azonban a vádlott az ellenállás leküzdése céljából befogta a száját és az ágyhoz szorította, így az általa alkalmazott erőszak alkalmas volt arra, hogy a sértett akaratát teljesen megtörje. Az eseményeknek végül az vetett véget, hogy a vádlott lánya rájuk nyitott közösülés közben.

Mint már említettem, a családon belüli szexuális bűncselekmények felderítésének egyik nehézsége a szemtanú hiánya, ebben az ügyben azonban a sértett testvérének vallomása igen erős bizonyítékként szolgált. A terhelt a vád tárgyává tett bűncselekményt az egész eljárás során tagadta, munkájára hivatkozott, hogy későn ment el otthonról és későn tért vissza általában, így esélye sem lett volna végrehajtani a cselekményeket, továbbá házastársával kiegyensúlyozott volt a szexuális kapcsolata, így nem szorult egyéb eszközök segítségére. Ezenkívül bőrbetegsége fertőző volt, ami szintúgy meggátolta abban, hogy szexuális kapcsolatot létesítsen a kiskorúval.

A jogszabály rendelkezése szerint vannak olyan esetek, amikor mérlegelés nélkül meg kell állapítani a sértett különleges bánásmódot igénylő státuszát, amelybe beletartozik, ha nem töltötte be a tizennyolcadik életévét, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségéről szóló

¹⁴ A Gyulai Törvényszék B. 279/2019/65. számú ítélete

törvényben meghatározott fogyatékos személyek, illetve a szexuális élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények sértettjei is.¹⁵ Ennél az esetnél az első és a harmadik pont tette indokoltta a státusz megállapítását, amely alapján az intézkedések közé tartozott a kép- és hangfelvétel készítésének lehetősége. A családon belüli erőszakot elszenvedők esetében fontos a segítségnyújtás, valamint, hogy egy olyan eljárásban vegyenek részt, amely olyan környezetet nyújt számukra, ahol biztonságban érezhetik magukat és elmondhatják a velük történt eseményeket. Azáltal, hogy a sértett folyamatos pszichiátriai kezelést igényelt az elkövetés után, a bíróság nem tartotta lehetségesnek a tárgyaláson történő kihallgatását tanúként, ezért ezt a rendelkezésére álló, nyomozati kihallgatásról készült kép- és hangfelvétellel pótolta.

A jogeset során az időmúlás nehézségeit is sikerült kiküszöbölni, ugyanis amint megtörtént a feljelentés, rövid időn belül találkoztak különleges szakértők a sértettel, akikben az a meggyőződés alakult ki, hogy valóban átélt eseményeket mesélt el nekik a kiskorú.

A szexuális bűncselekmények elkövetésénél a szakértői vélemény mellett kiemelt jelentősége van az orvosi, jelen esetben a nőgyógyászati vizsgálatnak is, hiszen amennyiben a sértett által elmondott közönség valóban megtörtént, annak nyomát és tényét egy orvos meg tudja állapítani. Jelen ügynél a szülész-nőgyógyász szakvéleménye alátámasztotta az eseményeket, ugyanis a vizsgálat során nem friss sérüléseket talált, hanem olyanokat, amelyek rendszeres nemi aktusból származhatnak, továbbá az a tény is alátámasztja a közönség valóságát, hogy egy tizenkettedik életévében járó gyermeket nőgyógyászati feltárással lehetett megvizsgálni.

A vádlotti védekezést a bizonyítékok sorba megdöntötték. Az igazságügyi orvosszakértő megcáfolta, hogy fertőző bőrbetegsége lett volna, továbbá a sértett édesanyja a vádlottal hosszabb időn keresztül rendszeres szexuális életet folytatott, azonban nála sem jelentkeztek tünetek. Az az állítása, amely szerint a házban lévők száma is meggátolta a szexuális kapcsolat kialakításában, megdőlt, ugyanis pont a lebukásának napján is tartózkodtak mások a lakásban, ez mégsem akadályozta meg tetteinek elkövetésében. A büntetőeljárásról szóló törvény értelmében senki sem kötelezhető arra, hogy önmagára nézve terhelő vallomást tegyen,¹⁶ ebben az ügyben a bíróság a tagadást kizárólagosan védekező jellegűnek találta, ezért nem vette figyelembe az ítéleti tényállás megállapítása során bizonyítékként. A gyermekbarát eljárás biztosítása érdekében a bíróság mellőzte továbbá a sértettnek a vádlottal való szembesítését is. Erre azért volt szükség, mert egyfelől biztosították a gyermekek védelmét, ahogy azt az EU-s irányelv is kimondja, másfelől ehhez kapcsolódóan megóvták további traumatizálódástól.

¹⁵ Galajda Ágnes: A bűn elkövetésétől a büntetésig. In: A családon belüli erőszak aktuális kérdései (szerk. Domokos Andrea). Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest 2021. 37. o.

¹⁶ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 7. § (3) bekezdés

A Törvényszék a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző és – figyelemmel az (1) bekezdés a) pontjára és a (4) bekezdés a) pontjának aa) alpontjára, valamint a (3) bekezdés b) pontjára és a (4) bekezdés a) pontjának ab) alpontjára – a (4a) bekezdés szerint minősülő tizenkettedik életévét be nem töltött, nevelése alatt álló személy sérelmére, erőszakkal, folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntetében. Enyhítő körülményként került figyelembevételre a büntetlen előélet, a kiskorúak eltartása, illetve, hogy a bűncselekmény egy részét a sértett tizenkettedik életévének betöltése után valósította meg. A súlyosító körülmények között megállapították a folytatólagosságot, azt, hogy a cselekménysorozat megkezdésekor a sértett nyolcadik életévét nem töltötte be, valamint, hogy az események következtében pszichológiai és pszichiátriai segítségre szorul. A bíróság így az öttől húsz évig terjedő szabadságvesztés mértékét tizenhárom évben, büntetésvégrehajtási fokozatát pedig a fegyházban állapította meg.

II.2.2. Az emberkereskedelem büntette a bírói gyakorlatban

Az emberkereskedelem mögött egy egész világra kiterjedő társadalmi jelenség húzódik, amely elsősorban a nők és gyermekek ellen irányul és jelentős ütemben növekszik a köréépülő bűnözői iparág. Az utazás egyszerűbbé válása, új technológiák megjelenése és az internet elterjedése is elősegíti a növekedését, amely által a világ bármely országában, így Magyarországon is megjelenik.¹⁷

A bírósági eljárás tényállása¹⁸ alapján a sértett családi háttere rendezetlen volt, nem volt a környezetében olyan személy, akire támaszkodni tudott volna. Általános iskolás korában került kapcsolatba a vádlottal, akibe szerelmes lett, mindeközben a terhelt tudta, hogy még nem töltötte be a tizennyolcadik életévét. Általános iskolai tanulmányait befejezve élettársi kapcsolatba lépett a szintúgy fiatalkorú vádlottal és összeköltöztek, azonban egyikük sem vállalt munkát, rendszeres jövedelmük így nem volt. A vádlott kihasználta, hogy a sértett érzelmileg kötődik hozzá, rávette, hogy végezzen prostitúciós tevékenységet a közös, jobb élet reményében, amibe a kiskorú eleinte beleegyezett és a városban az út mentén kezdett el dolgozni, amit a vádlott felügyelt. A tarifát az elkövető határozta meg, a tevékenységből befolyt pénz nagy részét elvette a sértettől és a megélhetésükre fordította, azonban alkalmanként otthon levetkőztette a gyereket meztelenre, hogy meggyőződjön arról, hogy minden pénzt átadott-e neki. Az ígéret ellenére egy idő után feltűnt a sértettnek, hogy a pénzt a vádlott családjával feléli, drogozásra is költ belőle, ezért vonakodott folytatni a prostitúciós tevékenységet. Annak érdekében, hogy erre rábírja, a vádlott érzelmileg manipulálta, időnként bántalmazta is. Többször elköltözött tőle a sértett, ilyenkor mindig azzal

¹⁷ Somogyi Gábor: Betekintés a Kúria joggyakorlat-elemző munkacsoportjának munkájába. Belügyi Szemle 2022/2. sz. 349. o.

¹⁸ A Kecskeméti Törvényszék B.333/2019/81. számú ítélete

csábította vissza az elkövető, hogy a korábbiakhoz képest megváltozik a helyzet, hogy nem fogja prostitúcióra kényszeríteni, azonban ennek nem tett eleget.

Az emberkereskedelem esetében az elkövetési magatartást két részre lehet osztani: a rábírásra és a kényszerítésre, bennük pedig közös, hogy az elérni kívánt cél az alany részéről a munkavégzés, munka jellegű tevékenység végzése, amely kategóriába tehát olyan cselekedetek számítanak bele, amelyek során az elkövető előnyhöz jut.¹⁹ Ebben az esetben a vádlott részéről a rábírás valósult meg, amellyel a sértettnek egy elérni kívánt célt határozott meg, nevezetesen a közös életük jobbá tételét, viszont ahogy látszik a jogesetből is, a hátsó szándéka az előny volt a sértett kizsákmányolásával.

A vádlottnál olyan súlyos mentális deficit állt fent, hogy ügyei vitelére alkalmatlanná vált, azonban a jelen eljárásban beszerzett egészségügyi elmeszakértői vélemény szerint az adekvát védekezésre való képessége egészen bizonyosan megvolt, ennek fényében a tárgyaláson részt tudott venni és jogait gyakorolhatta. Mindezeket az adatokat, illetve a bíró által érzékelteteket is beszámították a vádlotti védekezés értékelésénél. A terhelt a nyomozás során előbb megtagadta a vallomástételt, majd önállóan nyilatkozott és válaszolt a kérdésekre. Állítása szerint szerelmi kapcsolatban volt a sértettel, de kapcsolatuk többször megszakadt. Amíg együtt voltak, nem volt tudomása arról, hogy a kiskorú milyen tevékenységet folytatott, tagadta, hogy bántalmazta volna. A védekezés lényege az volt, hogy azáltal, hogy nem tudott a prostitúciós tevékenységről, nem is volt lehetősége kitartani magát vele, pont az ellenkezője történt, a rokkantosításából érkező összegből fedezték a megélhetésüket. A sértetti feljelentést bosszúként értékelte, amit a kapcsolatuk vége miatti elégtételként magyarázott meg. A védekezését a tanúk közül csupán szülője erősítette meg, valamint igazolást nyert a jövedelemszerzésének jogcíme is. A bíróság az értékelésnél azonban körültekintően viszonyult a szülői vallomáshoz, ugyanis az emberi kapcsolatokból kifolyólag a hozzátartozók mindig elfogultabbak és hajlamosabbak a rokonukat elősegítő nyilatkozatra.

Az ügy feltárásában jelentős szerepet játszott a sértetti vallomás, amely tartalmazta a prostitúciós tevékenységével kapcsolatos fontosabb adatokat, mint például a tarifadíjat, a szolgáltatásokat. A vallomását támasztották alá azok a korábbi rendőri intézkedések is, amelyek a tiltott prostitúció miatt indultak vele szemben, közülük az egyik jelentése tartalmazta a sértett azon állítását, hogy őt a vádlott kényszerítette erre. Az eljárás során feltárták, hogy a vádlott által elmondott és igazolt jövedelemszerzésen kívül más bevételük nem volt (sem az elkövetőnek, sem annak családjának), így fontos számukra, hogy a sértettet maguknál tartsák, a vádlott ezért csábította vissza rendszeresen, mikor szakítottak.

¹⁹ *Somogyi*: i. m. 357. o.

A bűncselekmény megvalósulásában az elkövető és a sértett körülményei is nagymértékben hozzájárultak, hiszen egyikük sem rendelkezett stabil családi háttérrel, a sértett oldalán feltűnő szülői alkoholizmus nem statuált példát az életvezetéséhez. Mivel még fiatal, fejlődő korban volt, helyzetéből adódóan teljesen kiszolgáltatottá vált, amely megkönnyítette a vádlott rábírását. Mindezekhez még hozzákapcsolódott az a tény is, hogy érzelmileg kötődött az elkövetőhöz, emiatt könnyebben hajlott a prostitúciós tevékenység végzésére is.

A tanúvallomásokban több helyen feltűnik a sértett „bedrogozása”, azonban ez az állítás nem nyert kétséget kirázó bizonyítást. Az azonban biztos, hogy a kábítószerre való rászoktatás vagy bármilyen kábító hatású anyag a sértett szervezetébe juttatása gyakori elkövetési módszer, amellyel a prostituáltakat befolyásolni tudják, akár az akaratuk megtörésében is.

A bizonyítékokat összevetve a Törvényszék a vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli, a Btk. 192. § (2) bekezdésben meghatározott, és – figyelemmel a (3) bekezdés b) és e) pontjaira – az (5) bekezdés b) és d) pontja szerint minősülő emberkereskedelem büntetében, mint a Btk. 13. § (1) bekezdése szerinti tettetést és 3 év 6 hónap szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtási fokát börtönben állapította meg.

2019 őszén a Belügyminisztérium Emberkereskedelem Elleni és Horizontális Osztály vezetőjének ötlete alapján szemléletformáló tréninget tartottak, amelyet a következő években is megvalósítottak, amelynek során egy kérdőívet töltettek ki a résztvevőkkel.²⁰ Az eredmény tekintetében olyan kijelentések születtek, amelyek szerint „Magyarországon az emberkereskedelem nem elterjedt jelenség”, az ilyen ügyek esetében magas a látencia, „a sértettek általában nem tesznek meg mindent azért, hogy kikerüljenek a rossz helyzetükből”. Az első megállapítás nem tükrözi a valóságot, ugyanis az emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyek száma évről évre növekszik, a bűncselekménynek pedig sok magyar áldozata van.²¹ Közülük is leginkább az ország elmaradottabb területeiről kerülnek ki a sértettek, olyan helyekről, ahol mélyszegénységben élnek, amellyel párhuzamosan megállapítható az alacsony iskolai végzettség, ezért a rossz helyzetből való kitörés érdekében az elkövetők által felvázolt ajánlat elfogadása mellett döntenek.²²

Azáltal, hogy ezen ügyek többnyire bizonyítékszegények, jelentős szerepet töltenek be a sértettek vallomásai. Ők azok, akik sok információval rendelkeznek, akár olyan helyzetekről is, amelyeket máshogyan nem tudnának a hatóságok bizonyítani, beszerezni, vagy csak az ő segítségükkel. Az iratelemzésekből kitűnik azonban, hogy ezeknek a bűncselekményeknek az

²⁰ *Windt* Szandra: Az emberkereskedelemmel kapcsolatos jogalkalmazói attitűdökről. Miskolci Jogi Szemle 2022/1. sz. 113. o.

²¹ *Windt*: Az emberkereskedelemmel kapcsolatos... 122-123. o.

²² *Windt* Szandra: Gondolatok az emberkereskedelemlről. Miskolci Jogi Szemle 2019/2. különszám 465. o.

áldozatai alacsony intellektussal rendelkeznek, sokszor nem tudnak összefüggő mondatokban beszélni, állapotukat pedig még jobban rontják az elszenvedett cselekmények.²³

II.3. A Covid-19 hatása a bűncselekmények elkövetésére

Dolgozatom végét pedig az elmúlt időszak legnagyobb járványának, a Covid-19-nek a szexuális bűncselekményekre, családon belüli erőszakra gyakorolt hatásával zárom, és mivel a téma külön dolgozatot igényelne terjedelme miatt, ezért csak röviden részletezem. Azáltal, hogy 2020-ban olyan korlátozásokat vezettek be, mint az otthonról történő munkavégzés, tanulás és a lakóhely éjszakai órákban történő elhagyásának tilalma, az emberek, családok akaratlanul is hosszabb ideig össze voltak zárva, amely megnövelte a konfliktusok számát. Ebből kifolyólag olyan magatartásformák is felszínre törhettek egyes személyeknél, amelyek korábban nem voltak jellemzőek. Kutatások igazolták, hogy ezen időszakban a családon belüli erőszak esetei megnövekedtek, továbbá igen nagy esély van arra is, hogy ezek közül a legtöbb még a mai napig sem került a felszínre, a hatóságok tudomására.

2019 és 2020 áprilisa között a világon körülbelül 243 millió nőt és lányt bántalmazott hozzátartozója fizikailag és/vagy szexuálisan.²⁴ A WHO igen gyorsan reagált a felbukkanó statisztikákra és egy globális stratégiát dolgozott ki a nők és gyermekek elleni szexuális abúzusok megelőzésére. Ennek megfelelően a WHO szerint nagyobb figyelmet kellett fordítani a kiszolgáltatott helyzetben lévőkre, azokra, akik lakóhelyüket elhagyni kényszerültek, illetve akik konfliktusoktól sújtott területeken éltek. Nemcsak a WHO volt az egyetlen szervezet, amely fellépett a világjárvány idején, hanem az Európai Parlament Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottsága is foglalkozott a családon belüli erőszak kérdéskörével, Jelentéstervezetében a tagállamoknak javasolta, hogy a kijárási korlátozás alóli kivételt, valamint menedékhelyre, alternatív szálláshelyre való biztonságos hozzáférést segítse elő, illetve szervezzen figyelemfelhívó kampányokat a kapcsolati és nemi alapú erőszakkal kapcsolatban.²⁵ Mindezen intézkedés mellett felhívta a tagállamokat, hogy biztosítsák a hatékony, megfizethető és minőségi orvosi és pszichológiai támogatást a nemi erőszak áldozatainak megsegítése érdekében.²⁶

²³ *Windt*: Az emberkereskedelemmel kapcsolatos... 124. o.

²⁴ *Domokos* Andrea: Az erőszak megnövekedése pandémia idején. *Glossa Iuridica - Vírus és etika* 2021/VIII. különszám 75. o.

²⁵ *Domokos* Andrea: A pandémia hatása a családon belüli erőszakra. In: *A családon belüli erőszak aktuális kérdései* (szerk. Domokos Andrea). Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest 2021. 16-17. o.

²⁶ Draft Report on the gender perspective in the COVID-19 crisis and post-crisis period. European Parliament. 09. 06. 2020. https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/FEMM/PR/2020/06-25/1206934EN.pdf (2023. 02. 25.) 16. o.

Az erőszakossá váláshoz és a családon belüli erőszakhoz közrejátszottak olyan tényezők is, mint a társadalmi elszigeteltség, a szokásos háztartási rutin átstrukturálása, a partnerrel töltött idő megnövekedése és a betegségektől való félelem.²⁷ Judith Lewis Herman hívta fel a figyelmet az elhúzódó elszigeteltség általános hatásaira, szerinte ez egy olyan helyzet, ahol az áldozat fogságban van és az elkövető irányítása alatt áll. Az elszigeteltség kérdése magában rejti azt a problémát is, hogy az áldozatoknak sokkal kevesebb lehetősége van segítséghez fordulni, legyen szó barátokról vagy a hatóságokról. A helyzetet a legjobban az „otthon csapdába esett” kifejezéssel lehet leírni, ez utal arra ugyanis, hogy az áldozatoknak olyan reménytelen a helyzetük, amelyből nem tudnak kikerülni. Ezekben a krízishelyzetekben az elkövetők hajlamosak rá, hogy úgy érezzék, elveszítették életük felett az irányítást, más hoz meg helyettük olyan alapvető kérdésekben döntést, mint például, hogy mikor hagyják el az otthonukat. Ahhoz, hogy újra úgy érezzék, övék az irányítás, az agresszióhoz folyamodtak.²⁸ Ennek a viselkedésnek az áldozatai pedig a családtagjaik voltak, akik szintúgy ugyanezeket az érzéseket, félelmeket élték át a bizonytalan helyzet miatt, így könnyű célponttá váltak az elkövetők számára. Azáltal pedig, hogy a kapcsolatépítés lehetőségei leredukálódtak, a bűncselekmények felszínre kerülésének esélye is csökkent, illetve mivel általános depressziós hangulat uralta az emberek életét ebben az időben, mindenki inkább a saját problémáival foglalkozott mások helyzetének megsegítése helyett.

2020 tavaszán több sajtóhír is megjelent, amely a családon belüli erőszak megnövekedéséről számolt be, további kutatások pedig megállapították, hogy ugyan általánosságban a bűnözések száma lecsökkent, a családon belüli elkövetéseké a felével megnövekedett.²⁹ Szabó Judit és Virág György a Coviddal kapcsolatos kutatásuk során levezették, hogy a járvány első hulláma idején a segélyhívások mintegy negyede volt családon belüli erőszakkal kapcsolatos, közülük is a legnagyobb mértékben 2020 áprilisában érkeztek a hívások, amelyből egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a Covid-19 miatti szigorítások kedvezőtlen hatással voltak a családon belüli erőszakra, táptalajt adtak a bűncselekmények elkövetéséhez, továbbá komoly nehézségeket okoztak és okoznak még mindig a szexuális cselekmények felkutatásában, az áldozatoknak a megsegítésében.³⁰

2021. január 1-jétől az országban bevezettek egy olyan rendszert, amely során az erőszakos bűncselekmények áldozataival az állam áldozatsegítő szolgálata közvetlenül fel tudja venni a kapcsolatot, hogy segítséget és támogatást nyújtson nekik. További intézkedésként szolgáltak még

²⁷ Szabó Judit – Virág György: Love in the Time of Pandemic. Domestic violence during the first wave of COVID-19 in Hungary. *Belügyi Szemle* 70/1. különszám 11. o.

²⁸ Szabó – Virág: i. m. 12. o.

²⁹ Szabó – Virág: i. m. 19. o.

³⁰ Szabó – Virág: i. m. 21. o.

Magyarországon a kampányok, amelyekkel felhívták az emberek figyelmét a családon belüli erőszakra, illetve annak megelőzésére és leküzdésére.³¹

A gyermekotthonok esetében az első lezárással a szökések számának megnövekedésével számoltak, azonban ennek pont az ellenkezője következett be. Ez magával hozta azonban ezen bűncselekmények terén a kibertérben történő kizsákmányolás elszaporodottságát, amely már a Covid előtt is egy létező jelenségnek számított, viszont a világiárvány következtében még nagyobb teret kapott. Azáltal, hogy a karantén idején az iskolák bezártak, egy fontos jelzőrendszer esett ki, amely miatt nem lehet pontos adatokról beszélni.³²

III. Záró gondolatok

A gyermekek védelme érdekében továbbra is szükség van egy egységes fellépésre, mindezzel elősegítve, hogy a sérelmükre elkövetett szexuális bűncselekmények látenciája csökkenjen. Ha minél több eset kerül felszínre, jut el a társadalom tagjaihoz, talán lehetőség van arra, hogy ezen bűncselekmények visszaszoruljanak, hiszen így egyrészt az áldozatok nagyobb eséllyel fognak időben segítséghez fordulni, másrészt az elkövetők sem burkolózhatnak abba a gondolatba, hogy tettükre sosem derül fény, hiszen nincsenek szemtanúk, a gyermek szavát pedig könnyen cáfolni tudják.

Ezen bűncselekmények elkövetésére a folytatólágosság a jellemző, tehát hogy az abúzusok éveken át tartanak és egyre súlyosabb következményekkel járnak a gyermekek fejlődésére. Az életük hátralevő részére magukkal fogják hordozni az események sebeit, sokszor pedig a traumák feldolgozásában csak pszichológus vagy pszichiáter segíthet.

Elengedhetetlen a mai világban, hogy az emberek képből legyenek azzal, hogy ilyen bűncselekmények valóban megtörténhetnek, és ami még fontosabb, hogy nagy részben olyan személyek követik el őket, akiket a gyermek ismer. Éppen ezért a szülőknek fokozottan kell figyelniük gyermekük esetlegesen megváltozott viselkedésére az elkövető jelenlétében, bizonyos érintésekre adott reakciójukra, azon mondanivalójukra, amelyből következtetni lehet arra, hogy valami történt velük. Az áldozattá vált gyermekek nagyon sok esetben küzdenek szorongással, alvási rutinjuk megváltozhat, romolhat az étvágyuk, továbbá a történések iskolai teljesítményükre, csoportos viselkedésükre is kihatással lehetnek. A gyermekekben egyfajta büntudat- és szégyenérzés is kialakulhat, a szülőknek, illetve az eljárás résztvevőinek pontosan ezért kell megfelelő hozzáállást tanúsítaniuk.³³ A gyermekekhez nyitottan kell állniuk, támogatni őket és törekedniük kell arra, hogy

³¹ Szabó – Virág: i. m. 24. o.

³² Windt Szandra: „Aki még nincs 18 éves, az tabu” Egy gyermekprostitúcióról tartott kerekasztal-beszélgetés összegzése. Ügyészek Lapja. <http://ugyeszeklapja.hu/?tag=windt-szandra> (2023. 02. 27.)

³³ Varga Bea – Kristóf Pál: Gyermekbántalmazás felismerése és kezelése a gyermekvédelmi szakellátásban. Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság 2015. 33-34. o.

megóvják őket további traumáktól. Lényeges továbbá kiemelni az idő fontosságát is, hiszen minél hosszabb ideig tart a bántalmazás, annál inkább növeli a kiskorúban a kiszolgáltatottság és a tehetetlenség érzését.³⁴

Egy gyermek jelzése a legnagyobb indikátor, amely elindíthatja az ügyek feltárását és testi, lelki gyógyulásukat.

³⁴ *Varga – Kristóf*: i. m. 34. o.